

19.9.2022

Asia/16

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 07.06.2022 § 118

HEL 2022-003308 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Eva Biaudetin ja 15 muun valtuutetun valtuustoa-
loitteesta koskien vaihdevuosineuvontatoimintaa Helsinkiin:

”Aloitteessa vaaditaan, että kaupunki selvittää, kuinka vaihdevuosineu-
vonta voitaisiin parhaiten toteuttaa Helsingin terveydenhuollossa. Aloit-
teen mukaan suomalaisessa terveydenhuollossa laiminlyödään vaih-
devuosi-ikäisiä naisia. Kaikilla naisilla on oikeus tulla ymmärretyksi ke-
hon tapahtumiin liittyen ja saada tehokkaampaa hoitoa vaihdevuosioi-
reiden aiheuttamiin haittoihin. Aloitteessa todetaan, että Suomi on edel-
länkävijä monessa tasa-arvoon liittyvässä asiassa, ja nyt on aika suhtau-
tua vaihdevuosiin vakavasti hoitoalalla ja työelämässä.

Vaihdevuosilla tarkoitetaan aikaa, jolloin naisen munasarjojen toiminta
vähenee tai loppuu kokonaan ja kuukautiset jäävät pois. Tällöin estro-
geenituotanto munasarjoissa vähenee tai loppuu kokonaan. Vaihde-
vuodet alkavat naisilla yleensä noin 50 vuoden iässä, mutta se vaihte-
lee yksilöllisesti noin 45–55 vuoden välillä. Vaihdevuosien ajatellaan al-
kaneen, kun kuukautiset ovat olleet yli yhden vuoden poissa. Vuonna
2020 Helsingin kaupungilla perusterveydenhuollon terveysasemilla oli
suoritteita yhteensä 1 758 358 (sisältää käynnit, sähköisen asioinnin,
hoitopuhelut ja kirjeet), joista vaihdevuosioireiden takia asiointia oli 0,06
prosenttia (1090 suoritetta).

Terveysneuvonta

Terveydenhoitolain (13326/2010) 13 §:n mukaan kunnan on järjestettä-
vä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä
sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Terveysneuvonta on
sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin. Kunnan on järjes-
tettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän ter-
veytensä sekä hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi. Terveys-
neuvonnan sekä terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä
ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhal-
lintaa. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös

opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille.

Terveysneuvonta sisältyy sosiaali- ja terveystalvetoimialan palveluvalikkoon. Tukeudumme ensisijaisesti sähköisiin kanaviin ja itsepalveluun terveysneuvonnassa. Helsinkiläisille tarjotaan terveysneuvontaa vuorokauden ympäri terveysasemien chatbotista, Omaolo-palvelusta ja terveysneuvontapuhelimesta. Kiireettömissä terveyteen tai terveystalvetoimialan palveluihin liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä terveysneuvonnan numeroon 09 310 10023. Terveystalvetoimialan chatbot ohjaa hakemaan terveystalvetoimialan oikeasta paikasta ja tarvittaessa chatbot yhdistää asiakkaan esimerkiksi kaupungin sähköiseen asiointiin, Omaoloon tai Omakantaan. Omaolo-palvelussa voi arvioida hoidon tarvetta. Chatbot löytyy Helsingin jokaisen terveysaseman sivulta. Chatbot tunnistaa vaihdevuoden sanana ja ohjaa asiakasta saamaan lisätietoa vaihdevuosista, sen oireista ja itsehoidosta. Terveystalvetoimialan sivut ovat osoitteessa

Terveystalvetoimialan ammattilaiset ovat koulutettuja asiantuntijoita kohtaamaan asiakas kokonaisvaltaisesti hänen koko elämänsä aikana ja antamaan tarvittaessa terveysneuvontaa. Julkisessa terveydenhuollossa ei tehdä asiakkaille säännöllisiä rutiinigynekologikäyntejä. Nämä toteutuvat yksityisgynekologien vastaanotoilla. Gynekologisia tutkimuksia tehdään vain, kun se on lääketieteellisesti perusteltua. Tutkimus voi olla tarpeen esimerkiksi äitiystalvetoimialan käynnillä tai päivystysvastaanotolla, kun selvitetään vatsakipujen syytä.

Kunnan on järjestettävä alueellaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 14 §:n mukaan valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat. Kunta voi lisäksi järjestää seulontoja ja terveystalvetoimialan tautien tai sen esiasteen toteutukseksi tai taudin aiheuttajan löytämiseksi. Helsinkiläisille 25–65-vuotiaille naisille tarjotaan viiden vuoden välein gynekologinen irtosolututkimus (PAPA). Irtosolututkimuksen avulla voidaan todeta kohdunkaulan syöpäriski varhaisessa vaiheessa. Tutkimuksen avulla voidaan todeta myös monet hoidettavissa olevat tulehdukset ja virustaudit. Rintasyöpäseulontatutkimukseen (mammografia) kutsutaan helsinkiläiset 50–68-vuotiaat naiset kahden vuoden välein. Seulontatutkimus ei ole tavanomainen vastaanotto, vaan keskittyy ainoastaan näytteenottoon tai tutkimukseen.

Työterveyshuoltopalvelut

Työssäkävien helsinkiläisten työnantajien velvollisuus on työterveyshuoltolain (1383/2001) 4 §:n mukaan järjestää työntekijöilleen työterveyshuollon palvelut. Työterveyshuoltosopimuksessa määritellään pal-

19.9.2022

velujen laajuus. Lakisääteinen ehkäisevä työterveyshuolto tarkoittaa muun muassa työntekijöiden terveystarkastuksia ja työpaikalla tehtäviä työpaikkaselvityksiä. Tämän lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöilleen yleislääkäritasoista sairaanhoitoa ja muita terveydenhuollon palveluja, kuten esimerkiksi gynekologipalveluja. Sairaanhoidon järjestäminen on vapaaehtoista.

Työterveyshuollon ensisijainen tehtävänä on työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteutus yhteistyössä työnantajan kanssa. Työterveyshuolto kartoittaa aktiivisesti asiakkaiden itse kokemia työkykyä ja jäsentää yhdessä heidän kanssa hoidon tarvetta. Tämä mahdollistaa samalla keskustelun myös vaihdevuosiin liittyvistä kysymyksistä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala on vahvistanut digitaalisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjontaa Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 mukaisesti ja terveysneuvonta sisältyy sähköisissä kanavissa tarjottavaan palveluvalikkoon. Terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamalli ja terveys- ja hyvinvointiarvio -työkalu mahdollistavat asiakkaiden asioiden arvioinnin kokonaisuutena. Ne mahdollistavat löytämään riskiryhmiä ja tarvittaessa kohdistamaan terveysneuvontaa ja muita palveluja terveys- ja hyvinvointiriskissä oleviin asiakkaisiin, huomioiden myös vaihdevuosisoireiset naiset.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Osalla naisista vaihdevuodet menevät ohi huomaamattomasti, mutta osa kärsii vaihdevuosisoireista muun muassa kuumista aalloista, unihäiriöistä, ärtyneisyydestä useamman vuoden ajan. Vaihdevuodet voivat tuoda mukanaan suoranaisia terveyshaittoja, sillä hormonimuutosten vaikutuksesta muun muassa alttius sydän- ja verisuonisairauksille lisääntyy ja luuston haurastuminen kiihtyy.

Kansallisille terveys sivustoille on hyvä saada tietoa yleisesti koko ihmisen elämänkaaren aikaisesta hyvinvointi- ja terveyden edistämiseen liittyvistä asioista mukaan lukien vaihdevuodet ja hyödyntää esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) Naistentalossa olevaa vaihdevuosisiohjeistusta

www.terveyskyla.fi/naistalo."

24.05.2022 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481

19.9.2022

Asia/16

leena.turpeinen(a)hel.fi
Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi
